

Muistio

21.10.2025

VN/30720/2024
VN/30720/2024-MMM-19

Maatalousjaosto keskiviikko 22.10.2025 klo 10.30

HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Asiantuntijalausuntomme koskien hallituksen esitystä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 esitämme maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan osalta seuraavaa.

Teema 1: Kalatalous

Momentti 30.40.51 Kalatalouden edistäminen

Momentille esitetään 9 625 000 euron määrärahaa. Vuoden 2025 talousarvioon verrattuna määräraha pienenee 735 000 euroa. Momentin määrärahatarve perustuu kalastuslain 86 §:ään, jonka mukaan talousarviossa momentin mitoitus perustuu myytyjen kalastonhoitomaksujen kappalemääriin vuoden 2024 valtion tilinpäätöksen mukaisesti.

Määrärahan muutos perustuu kalastonhoitomaksukertymän pienenemiseen (- 0,295 milj. euroa) sekä eduskunnan tekemien kertaluonteisten lisäysten poistoon (- 0,440 milj. euroa).

Määrärahaa arvioidaan käytettävän kalastuslain (379/2015) 82 §:n määrämällä tavalla seuraavasti:

- kalavesien kestävästä käytöstä ja hoidon suunnittelusta ja toimeenpanosta, ohjaamisesta ja kehittämisestä sekä kalastuksenvalvonnasta aiheutuviin kustannuksiin 2 325 000 euroa
- kalatalousalueiden toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin (lakisääteisiä tehtäviä, kalastuslaki 24 §) 1 395 000 euroa
- kalatalousalan neuvontapalvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin 2 000 000 euroa
- kalavesien yleiskalastusoikeuksien hyödyntämiseen sekä kalastusopastustoimintaan perustuvasta käytöstä maksettaviin korvauksiin vesialueen omistajille 3 000 000 euroa
- valtiolle ja Metsähallitukselle kalastonhoitomaksun kannosta aiheutuvien menojen maksamiseen (lakisääteinen tehtävä, kalastuslaki 80 §) 760 000 euroa
- maa- ja metsätalousministeriö voi käyttää maksuvaroja 94 §:n 1 momentin 2-8 kohdassa tarkoitetuista rekistereistä aiheutuvien menojen maksamiseen (lakisääteinen tehtävä, kalastuslaki 92 §) 145 000 euroa.

Edellä kuvattu määrärahan jako eri käyttötarkoituksiin poikkeaa hieman talousarvioesityksen momentin selvitöksen Määrärahan arvioitu käyttö -taulukossa esitetystä jaosta. Aiemmin lopullisen päätöksen määrärahan jako eri käyttötarkoituksiin on tehnyt raha-asiainvaliokunta. 4.9.2025 annettiin uusi valtioneuvoston määräys asioiden käsittelystä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa, jonka mukaan raha-asiainvaliokunnan on käsiteltävä määrärahan jakopäätökset, jos kysymys on vähintään 10 miljoonan euron suuruudesta määrärahasta. Näin ollen momentin määrärahojen jako eri käyttötarkoituksiin vuodelle 2026 koskien tehdään maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä.

Momentti 30.40.62 Elinkeinokalatalouden edistäminen

Momentille esitetään määrärahaa 18 723 000 euroa ja sen arvioitu käyttö on seuraava:

- EMKVR-ohjelman EU-osuus 9 538 000 (lakisääteinen)
- EMKVR-ohjelman kansallinen osuus 7 754 000 (lakisääteinen)

- Kansalliset toimenpiteet 1 431 000

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) Suomen ohjelman kokonaisrahoitus kaudella 2021–2027 on noin 140 miljoonaa euroa, ml. Ahvenanmaan osuus. Ohjelmasta tuetaan kalatalouden elinkeinojen eli kalastuksen, vesiviljelyn, kalakaupan ja kalanjalostuksen kehittämis- ja investointihankkeita sekä kalatalouden ympäristötoimia. Rahoitusta käytetään myös yhteisen kalastuspolitiikan noudattamisen valvontaan sekä tiedonkeruuseen ja meripolitiikkaan liittyvien viranomaistoimintojen toteuttamiseen. EMKVR-ohjelman tavoitteena on lisätä kotimaisen kalan kulutusta, edistää kalavarojen kestäväää ja vastuullista käyttöä ja vauhdittaa koko kalataloussektorin uudistumista ja digitalisoitumista. Momentin määräraha laskee 4,272 milj. euroa edellisvuodesta. Muutoksesta -3,778 milj. euroa aiheutuu Suomen EMKVR-ohjelman rahoituksen laskusta rahoitusuunnitelman mukaisesti. Lisäksi vähennyksenä huomioitu 1 milj. euroa hallitusohjelman mukaisena valtionavustussäästönä. Lisäksi vähennyksenä huomioitu eduskunnan kertaluonteisen lisäyksen poisto 0,050 milj. euroa. Lisäyksenä huomioitu elinkeinokalatalouden tietojärjestelmien ylläpitorahoitukseen 0,556 milj. euron siirto momentilta 30.40.22.

Kansallisiin toimenpiteisiin esitetystä määrärahasta noin 500 000 euroa on tarkoitettu ammattikalastuksen edellytysten turvaamiseen ja vahinkoja aiheuttavien poistettujen hylkeiden käsittelystä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Kansallisiin toimenpiteisiin kuuluu myös mm. saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvaaminen kaupallisille kalastajille. Määrärahaesityksessä otetaan huomioon kaupallisen kalastuksen valvonnan kustannukset, siltä osin kuin toimenpiteet eivät sisälly EMKVR-ohjelmaan. Määrärahaa voitaisiin käyttää maa- ja metsätalousministeriön hyväksymillä perusteilla myös muuhun elinkeinokalatalouden edellytysten parantamiseen.

Kotimaisen kalan kulutukselle asetetut tavoitteet ja niiden saavuttaminen

Kotimaisen kalan edistämishjelmassa on asetettu tavoitteet kotimaisen kalan kulutuksen kasvuille. Ohjelman tavoitteena on kasvattaa suomalaisten kalan kulutusta ravitsemussuosittelujen mukaiselle tasolle ja nostaa kotimaisen kalankäytön suhteellista osuutta. Toinen keskeinen tavoite liittyy kalatuotteiden viennin vauhdittamiseen ja kalatuotteiden kauppataaseen parantamiseen. Koronapandemia ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan johtivat inflaation voimakkaaseen nousuun ja kuluttajien ostovoiman heikentymiseen. Kalatuotteiden hinnan voimakas nousu heijastui kalatuotteiden kysynnän alentumisena ja kysynnän kohdistumisena edullisimpiin elintarvikkeisiin.

Kalamarkkinat kääntyivät hitaaseen kasvuun vuoden 2024 loppupuolella, kun markkinoille tuli runsaasti aiempaa edullisempaa kasvatettua lohta. Kotimaisen kalan käytön suhteellinen osuus säilyi 30 %:n lähtötason yläpuolella ja säilyi edelleen 35 %:ssa vuonna 2024. Kehitystä selittää se, että ulkomailta tuotavan kalaraaka-aineen hinnan lasku kasvatti tuontia samaan aikaan kun kotimaassa kasvatettua kalaa päätyi aiempaa enemmän kotimaan kulutukseen edullinen maailmanmarkkinahinnan takia.

Kalatuotteiden kauppataase on parantunut Edistämishjelman tavoitteiden mukaisesti. Lähtötilanteessa kauppataase oli 363 miljoonaa euroa alijäämäinen, kun vuonna 2024 alijäämä oli pienentynyt 316 miljoonaan euroon. Kauppataaseen alijäämä nousi hieman vuoteen 2023 verrattuna, jolloin se oli 293 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 kauppataaseen kehitys johtui supistuneesta viennistä, joka laski 73 miljoonaan euroon. Vastaavana aikana tuonti kasvoi maltillisesti 373 miljoonasta eurosta 389 miljoonaan euroon.

Kaupallisen kalastuksen haasteet ovat liittyneet silakka- ja kilohailikantojen ja kalastuskiintiöiden kehitykseen, silakan kotimaan elintarvikekysynnän laskuun, särkikalamarkkinoiden nopeaan heikentymiseen ja ahvenkalojen vaimeaan kotimaan kysyntään. Vesiviljelysektorin tuotantomäärä kasvoi mutta arvo laski heikon markkinatilanteen takia vuonna 2024. Kalan tukku- ja vähittäiskauppatoiminta on pienentynyt kalan kysynnän heikentyessä vähittäiskaupassa ja etenkin ravintoloissa ja suurkeittiöissä.

Tilannekatsaus poistokalastuksesta:

Momentille 30.40.51 osoitettiin vuoden 2025 talousarviossa kertaluonteinen 100 000 euron määräraha Säkylän Pyhäjärven hoitokalastukseen:

Määrärahan käyttö jakaantuu kahteen osaan:

- Pyhäjärvi-instituutille on myönnetty 50 000 euroa. Raha on tarkoitettu vesianalyysiin, venepalveluiden hankintaan, kalanäytteiden ostoon, kasvu- ja iänmäärittäytutkimuksiin, mätikeräintutkimukseen sekä hankkeen palkkakustannuksiin.
- Toinen 50 000 euroa on VARELYn hallinnoimaa osuutta ja sillä maksetaan sopimuskalastajille korvaus heidän suorittamastaan hoitokalastuksesta.

Tehtyä tutkimus- ja hoitokalastustyötä pidetään merkittävänä Pyhäjärven ja sen kalakantojen kannalta.

Kalataloushankkeiden tukeminen, ml. vaelluskalakantojen elvytys. (momentti 30.40.31)

Momentin kalataloustoimenpiteisiin esitetään yhteensä 2 677 000 euron määrärahaa. Vuoden 2025 talousarvioon verrattuna määräraha pienenee 610 000 eurolla johtuen kertaluonteisten lisäysten poistosta. Määräraha muodostuu momentin 30.40.31 kalataloustoimenpiteisiin sisältyvän pysyvämmästä kalataloudellisiin kunnostus- kehittämis- ja kokeiluhankkeisiin varatusta 677 000 euron määrärahasta sekä hallitusohjelmaan sisältyvän kansallisen vaelluskalaohjelma NOUSU:n toimeenpanoon kohdentuvasta 2 000 000 euron määrärahasta.

Momentin määrärahalla parannetaan vaelluskalojen elinolosuhteita ja pyritään palauttamaan vaelluskalakantojen luontaista lisääntymistä Suomen virtavesissä. Hankkeissa toteutetaan kalateitä ja muita kalan kulkuun liittyviä ohitusratkaisuja, puretaan erilaisia vaellusesteitä sekä tuetaan näihin toimenpiteisiin liittyvää tutkimus- ja kehitystyötä. Tätä työtä tehdään jatkamalla ja edelleen kehittämällä edellisellä hallituskaudella käynnistynyttä NOUSU-ohjelmaa. Kalataloudellisia kunnostusvaroja (677 000 euron ns. perusrahoitus) ohjataan pääasiassa virtavesikunnostushankkeiden tukemiseen.

Teema 2: Vesivarojen käytön ja hoidon menot sekä tarpeet, ml kyberturvallisuus ja sen rahoitus, vesitaloushankkeiden tukeminen, momentit 30.40.21 ja 30.40.31

Vesitalouden näkymät

Vesitalouden keskeinen tavoite kireässä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa ovat huoltovarmuuden ja kriittisen infran turvaaminen sekä vesihuollossa että vesivoimatuotannon kannalta tärkeillä vesistörakenteilla ja tietojärjestelmissä. Vesihuoltosektorilla korostuvat myös vesihuollon rakennemuutoksen tarve, vesihuoltoinfran korjausvelka sekä vesihuollon alueellisen yhteistyön ja erityistilanteisiin varautumisen edistäminen. Ilmaston muuttuessa ja sään ja vesiolojen ääri-ilmiöiden yleistyessä myös tarve kuivuus- ja tulva-riskien hallinnan ja vesistörakenteiden kunnossapidon tukemiseen on edelleen suuri. Vesitalouden voimavaroja suunnataan toimenpiteisiin, joilla parannetaan varautumista kuivuuteen ja suuriin tulviin erityisesti asutuksen ja yhteiskunnan tärkeiden toimintojen suojaustason parantamiseksi. Myös ikääntyneiden vesistörakenteiden perusparannustoimenpiteet samoin kuin rakennettujen vesistöjen kunnostaminen sekä maa- ja metsätalouden vesienhallinnan kehittäminen vaativat edelleen panostusta. Uutena haasteena nousee paine rakennettujen vesien ennallistamiseen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja Suomen ympäristökeskuksessa työskentelee vesitaloustehtävissä vakinaista henkilöstöä n. 200 henkilötyövuoden verran. Näistä aiheutuvat palkkaus- ja yleishallintomenot on otettu huomioon työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan momentilla 32.01.02 sekä ympäristöministeriön momentilla 35.01.04. Lähivuosien haasteena on turvata tehtävien häiriötön hoito aluehallinnon uudistuessa. Valtakunnalliseen Lupa- ja valvontavirastoon sijoittuvat vesitaloustehtävistä vesilain mukaiset lupa- ja valvontatehtävät sekä vesienhoidon suunnittelu, elinvoimakeskuksiin taas kaikki alueelliset vesitalouden toimeenpanot ja edistämistehtävät sekä vesihuolto- ja patoturvallisuustehtävät.

Momentti 30.40.21 Vesivarojen käytön ja hoidon menot

Momentille esitetään määrärahaa 13 815 000 euroa ja se arvioidaan käytettävän seuraavasti:

- Tulvariskien hallinta, patoturvallisuus ja vesistöjen säännöstely	3 372 000
- Vesitalouden kehittäminen, suunnittelu ja seuranta	2 943 000
- Valtion vesistörakenteiden peruskorjaukset ja muut vesistötoimenpiteet	5 000 000
- Valtion vesitalousluvista aiheutuvat velvoitteet	2 200 000
- Valtiosopimukseen perustuva rajavesistöyhteistyö, rahoitusosuudet ja jäsenmaksut	300 000

Momentin määräraha on 0,410 milj. euroa pienempi kuin vuonna 2025. Vähennyksestä 0,388 milj. euroa aiheutuu maa- ja metsätalouden vesistökuormitusseurantoihin tarvittavan määrärahan siirrosta Luonnonvarakeskuksen toimintamomentille 30.01.05 momentille. Seurannat on tähän saakka rahoitettu tältä momentilta myöntämällä määräraha vuosittain Luonnonvarakeskukselle. Lisäksi vähennyksenä on huomioitu kansainvälisten vesiasioiden koordinaattorin palkkaukseen tarvittavan määrärahan siirto UM:n momentille 24.01.01. Vesihuollon kehittämisen lisäksi momentin määräraha sisältää muiden vesitaloustehtävien ja raja-vesistöyhteistyön menot, sekä valtion vastuulla olevien vesistötoimenpiteiden ja vesistörakenteiden peruskorjauksen määrärahat. Momentille kohdistuu edelleen kasvavia rahoitustarpeita mm. peltojen vesienhallintaan, tulva-kuivuusriskien hallintaan, kuivuusriskien tunnistamiseen ja hallintaan sekä vesitalouden tietojärjestelmien toiminnan ja turvallisuuden kehittämiseen.

Momentti 30.40.31 Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen

Momentille esitetään määrärahaa 6 136 000 euroa, josta vesitaloudellisiin riskinhallinta-, kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeisiin käytetään 3 459 000 euroa. Määräraha on säästöjen takia 0,270 milj. euroa pienempi kuin vuonna 2025. Sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä momentille kohdistuu edelleen kasvavia rahoitustarpeita tulvariskien hallintasuunnitelmien mukaisten toimenpiteiden, kuten asutuksen tulvasuojeluhankkeiden, avustamiseen. Vastaavasti vesihuollon rakennemuutoksen, toimintavarmuuden ja toimintaedellytysten turvaamiseen kohdistuu yhä rahoitustarpeita.

Vesihuolto sekä vesihuollon kyberturvallisuus ja toimintavarmuus

Momentin 30.40.31 määrärahoihin sisältyi vuoden 2023 talousarviossa 2,5 milj. euron kehityksen ylittävä määräraha vesihuollon toimintavarmuuden ja kyberturvallisuuden parantamiseen. Tähän liittyvä avustushaku vesihuoltolaitoksille on nyt toteutettu, ja yhteensä 60 vesihuollon kyberturvallisuutta ja toimintavarmuutta parantavaa hanketta on toteutettu. Hankkeet edistävät kyberturvallisuutta esimerkiksi auditointien, riskinarvioinnin ja hallinnan toteuttamisen ja koulutuksen keinoin, sekä kehittämällä toimialalle räätälöityjä työkaluja. Osa hankkeista edesauttaa toimintavarmuutta edistämällä laitosten yhdistymisiä ja yhteistoimintaa. Rahoitetuilla hankkeilla saatiin vastattua moniin kyberturvallisuuden tämän hetken tarpeisiin. Juuri voimaan tullut kyberturvallisuusdirektiivi (NIS2) saattaa tuoda tulevana vuosina tarpeita vesihuollon kyberturvallisuuden parantamiseen edelleen.

Varautuminen erilaisiin vesihuollon toimintavarmuutta vaarantaviin uhkiin on kuitenkin edelleen erittäin ajankohtaista. Keskeinen toimenpide vesihuoltolaitosten varautumisen parantamiseksi tällä hetkellä on vesihuoltosektorin rakennemuutos eli pienten vesihuoltolaitosten ja vesiosuuskuntien liittyminen suuremmiksi yksiköiksi ja yhteistyön tiivistäminen laitosten kesken. Tämä parantaisi vesihuollon toimintavarmuutta, sillä pienten kuntien vesihuoltolaitoksilla ja asukkaiden jopa talkoovoimin ylläpitämällä vesiosuuskunnilla on haasteita huolehtia tiukentuvista turvallisuusvaatimuksista ja taata toimintavarmat vesihuollon palvelut. Mahdollisuudet vesihuollon rakennemuutoksen tukemiseen momentin niukenevilla määrärahoilla ovat vähäiset.

Teema 3: Biotalousedistäminen

Tilannekatsaus luonnonvara- ja biotalouden edistämisestä hallinnonalalla

Maa- ja metsätalousministeriön tehtäviin kuuluu mm. uusiutuvia luonnonvaroja ja niiden kestäväää käyttöä, biotaloutta, ympäristöä ja ilmastoa sekä näitä koskevien asioiden yhteensovittaminen ministeriön toimialalla. Biotalousella tarkoitetaan taloutta, joka käyttää uusiutuvia luonnonvaroja ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottamiseen.

Vuonna 2022 päivitetyn Suomen biotalousstrategian mukaan maa- ja metsätalousministeriön vastuulle kuuluu toimenpiteitä metsäsektorilla, elintarvikesektorilla, energiasektorilla, vesi- ja kalataloussektorilla ja biotalouden palveluissa mukaan lukien luontomatkailu sekä alueellisten biotalouksien kehittämistä.

Vuonna 2023 biotalouden arvonlisäys oli 29,3 miljardia euroa ja se muodosti 12 prosenttia Suomen arvonlisäyksestä. Laskua edellisvuodesta 3 prosenttia. Suomen biotalous perustuu edelleen vahvasti metsäsektoriin, joka tuotti kolmanneksen (9,5 mrd. euroa) biotalouden arvonlisäyksestä. Elintarvikesectori (17 % biotalouden arvonlisästä), joka koostuu pääasiassa maataloudesta elintarviketeollisuudesta sekä puurakentaminen (18 % biotalouden arvonlisästä) ovat muita biotalouden suuria toimialoja.

Biotaloussektorin toimialat työllistivät vuonna 2023 ennakkotietojen mukaan 308 800 henkilöä, eli 11 % kaikista työllisistä. Biotaloussektorin työllisten väheni edellisvuodesta 5 900 henkilöllä. Eniten biotalouden työpaikkoja tarjoavat maatalous (63 200 työllistä) sekä metsäsektori (61 000 työllistä). Elintarvikesectori oli edelleen biotalouden suurin työllistäjä 105 000 henkilöllä.

Biotaloussektorin palvelut, lähinnä luontomatkailu ja virkistyskäyttö, ovat jatkaneet kasvuaan koronavuosien jälkeen. Biotaloussektorin palveluiden arvonlisä oli 2,1 mrd. euroa, jonka osuus kasvoi prosenttiyksiköllä koko biotalouden arvonlisästä seitsemään prosenttiin. Biotaloussektorissa työllisyyden kasvu on ollut suurinta nimenomaan palveluissa. Biotaloussektorin palvelut työllistivät vuonna 2023 40 000 henkilöä. Määrä on lisääntynyt 10 000 henkilöllä reilussa kymmenessä vuodessa.

Luonnonvara- ja biotalouden edistämisen keskeiset määrärahat:

Biotaloussektorin arvonlisän kasvattaminen ja huoltovarmuuden turvaaminen (useita momenteja)

Talousarvioesityksessä jatketaan panostusta biotaloussektorin arvonlisän kasvuun ja huoltovarmuuden turvaamiseen. Kasvupaketista osoitetaan elintarviketiennin edistämiseen ja ruoka-alan arvoketjujen kehittämiseen 3,0 miljoonaa euroa kohdistuen mm. maakuvamarkkinointityöhön, Suomen maaosastoihin kansainvälisillä messuilla, markkinatiedon analysointiin viennin edistämiseksi sekä Food2.0-veturihanketta tukevaan TK-

hankehakuun. Lisäksi ruokaviennin edistämistä yhteistyössä ulkoministeriön kanssa varaudutaan rahoittamaan yhteensä 1,3 miljoonalla eurolla.

Metsäbiotalouden arvonlisän kasvattamiseen osoitetaan yhteensä 2,5 miljoonaa euroa kohdistuen innovaatio- ja liiketoimintaosaamista tukevien Uudispuu-hubin sekä alueellisten puuhubien muodostaman verkoston valmisteluun ja käynnistämiseen, koulutusekosysteemejä kehittävän OsaaPuu-hubin suunnitteluun ja käynnistämiseen sekä metsäbiotalouden tiedepaneelin toiminnan vakiinnuttamiseen. Metsäbiotalouden osuudesta 1,2 milj. euroa on budjetoitu Luonnonvarakeskuksen toimintamomentille 30.01.05 ja 1,3 milj. euroa momentille 30.40.22 Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen.

30.01.05 Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Luonnonvarakeskus (Luke) on tutkimus- ja asiantuntijaorganisaatio, joka tuottaa tietoon perustuvia ratkaisumalleja ja palveluita asiakkailleen sekä lisäarvoa uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvalla kestävällä ja kilpailukykyisellä elinkeinotoiminnalla. Lisäksi Luke tukee yhteiskunnan luonnonvaroihin ja luonnonvaratalouteen liittyvää päätöksentekoa. Luken toimintaa ohjaavat strategiset päämäärät ovat ilmastoviisas hiilenkierto, sopeutumis- ja palautumiskykyinen biotalous, kannattava ja vastuullinen alkutuotanto sekä biokierto. Vuoden 2026 valtion talousarvioon esitetään Luken toimintamomentille nettomäärärahaa 88 494 000 euroa.

Biotalouteen edistämiseen liittyen lisäyksenä on huomioitu 1 200 000 euroa metsäbiotalouden arvonlisän kasvattamiseen siirtoma momentilta 30.01.40. Määräraha käytetään Uudispuu ja Alueellisen hubien valmisteluun ja käynnistykseen. Valtakunnallista metsäbiotalouden innovaatio- ja liiketoimintaosaamista tukevien Uudispuu-hubin sekä alueellisten puuhubien muodostaman verkoston tarjoavat palvelut arvoketjujen kehittämiseen, erilaisille markkinoille muotoiltujen tuotteiden tuottamiseen ja vientimarkkinaosaamisen kasvattamiseen. Hubit tukevat yhdessä metsäbiotalouden arvoketjujen vahvistumista ja monipuolistumista, syntyvien tuotteiden ja palveluiden arvon kasvua, arvoketjujen toimijoiden ja eri sidosryhmien yhteispeliä kasvun saavuttamiseksi ja uusien vientimarkkinoiden avaamiseksi. Vuonna 2026 kehitetään hubien tarjoamia palveluita, sekä suunnitellaan Uudispuu-Hubin yhteydessä toimivaa innovaatiokiihdyttämöä ja valmistellaan sen pilotointia tukemaan puutuoteteollisuuden ja puurakentamisen innovaatioekosysteemien kehittämistä ja hyödyntämistä. Osana hubeja valmistellaan visio ja toimenpide-ehdotukset harvesteridatan laajasta hyödyntämisestä puutuoteteollisuudessa ja rakentamisessa arvonlisän ja ekologisen suorituskyvyn kasvattamiseksi. Alkuvaiheessa yksityiskohtaisemman tarkastelun kohteeksi ja case-esimerkiksi on valittu puurakentamisen ja siihen liittyvän puutuoteteollisuuden arvoketju, jossa on merkittäviä liiketaloudellisia kasvumahdollisuuksia.

30.01.22. Tutkimus ja kehittäminen

Maa- ja metsätalousministeriön tutkimuksen ja kehittämistoiminnan perustehtävä on tuottaa ennakoivasti tietoa, osaamista ja innovaatioita päätöksenteon tueksi, elinkeinon kilpailukykyyn kehittämiseksi, maaseudun elinvoimaisuuden edistämiseksi sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestävästä käytöstä turvaamiseksi.

Tutkimus- ja kehittäminen -momentin (30.01.22) nettomäärärahaksi esitetään 8 243 000 euroa ja sitä käytetään pääasiassa virastoilta, laitoksilta tai muilta organisaatioilta hankittavista, maa- ja metsätalousministeriön toimialan strategista ohjaamista ja kehittämistä tukevista tutkimuksista, selvityksistä sekä arvioinneista aiheutuviin kuluihin.

30.40.22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille budjetoidaan luonnonvara- ja biotalouden kehittämiseen tarkoitettuja määrärahoja ja se antaa hyvät mahdollisuudet esim. useita toimialoja koskevien kehittämishankkeiden toteuttamiseen. Vuoden 2026 talousarviossa momentille esitetään määrärahaa 5,268 milj. euroa, missä vähennystä vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon verrattuna on -0,696 milj. euroa.

Vuoden 2026 määrärahasta biotalouden edistämistä tukevat seuraavat kokonaisuudet:

- Metsäbiotalouden arvonlisän kasvattaminen ja Metsäbiotalouden tiedepaneeli	1 300 000 €
- Kansallisen metsästrategian toimeenpano ja muut kehittämishankkeet	1 852 000 €
- Ilmastolain toimeenpano	800 000 €

Metsäbiotalouden arvonlisän kasvattaminen: Metsäbiotalouden tiedepaneeli ja OsaaPuu

Määrärahasta 800 000 euroa on tarkoitus käyttää metsäbiotalouden tiedepaneelin toimintaan. MMM:n ja TEM:n yhdessä perustama Metsäbiotalouden tiedepaneelin toiminta käynnistyi vuoden 2023 alusta. Hallitusohjelmassa todetaan tarve vakiinnuttaa metsäbiotalouden tiedepaneelin toiminta. Paneeliin kuuluu 14 tutkijaa eri yliopistoista ja tutkimuslaitoksista. Panelistit tarjoavat monipuolista tietoa metsäkysymyksiin poikkitieteellisesti metsänhoidon, ympäristön, ilmaston, talouden, tekniikan ja yhteiskunnan näkökulmista. Paneeli analysoi

ja kokoaa tietoa sekä antaa lausuntoja ja suosituksia metsäbiotalouden arvonalisän kasvattamiseen liittyvistä kysymyksistä. Paneeli on erittäin hyödyllinen laajojen tutkimusaineistojen tulkitsijana hallinnolle. Paneeli kykenee muodostamaan tiedeyhteisön yhteistä näkemystä metsäbiotalouden vientiin ja investointeihin liittyvissä kysymyksissä.

Määrärahasta 500 000 milj. euroa on tarkoitus käyttää metsäbiotalouden *Osaapu -hubin* suunnitteluun ja käynnistämiseen. Osaapu käynnistyy ja kehittää koulutusekosysteemejä varmistamaan metsäbiotalouden osaavaa työvoimaa. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden varmistaminen alueilla edellyttää toimenpiteitä. Usealla biotalouden sektorilla koulutus edellyttää merkittäviä investointeja tai varmistamaan muilla tavoin, että koulutuksessa käytettävä infrastruktuuri mahdollistaa riittävät taidot kehittyvän biotalouden kannalta. Hankkeessa kehitetään ja pilotoidaan alueellisia koulutusekosysteemejä yhteistyössä oppilaitosten, T&K-organisaatioiden ja yritysten kanssa.

Kansallisen metsästrategian toimeenpanoa tukevat hankkeet ja muut kehittämishankkeet

Metsästrategian toimeenpanoa tukeviin hankkeisiin on vuonna 2026 käytettävissä yhteensä noin 1,85 milj. euroa. Summa pitää sisällään myös muun metsäalan kehittämisrahoituksen, esim. METSO-ohjelman valtakunnallisten hankkeiden rahoituksen (noin 0,430 milj. euroa).

Metsäpolitiikan toimeenpanoa ohjaa Kansallinen metsästrategia hallitusohjelmassa päätettyjen painotusten mukaisesti. Metsäneuvoston hyväksymä visio Kansalliselle metsästrategia 2035:lle on "Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille". Metsästrategialle asetetut strategiset päämäärät ovat:

- Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistuvalla ja vastuullisella metsäalalla.
- Metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä.
- Vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä.
- Vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla.

MMM:n vuonna 2026 rahoittamat hankkeet liittyvät hallitusohjelman mukaisesti kokonaiskestävyyden edistämiseen, kestävä metsänhoidon ml. ilmastokysymykset, talousmetsien luonnonhoidon ja luontotiedon käytön edistämiseen, metsänomistusrakenteen kehittämiseen sekä metsäalan tutkimus- ja kehitystoimintaan.

Ilmastolain toimeenpano

Määrärahalla toteutetaan ilmastolakia maa- ja metsätalousministeriön vastuulla olevien maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman sekä kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumis suunnitelman osalta. Määrärahalla voidaan myös toteuttaa selvityksiä, joiden avulla pyritään parantamaan luonnonvarojen tilaa ja käyttöä sekä sopeutumista ilmastomuutokseen.

Vuonna 2026 momentin rahoitusta (0,8 milj. euroa) tullaan käyttämään esimerkiksi maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman (MISU) sekä kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumis suunnitelman (KISS2030) toteutukseen. Määrärahaa käytetään myös ilmastoriskien arvioinnin ja seurannan kehittämiseen. Lisäksi momentilta rahoitetaan sopeutumisen kansallisen asiantuntijan työtä.

Neuvotteleva virkamies
Neuvotteleva virkamies
Neuvotteleva virkamies
Vesihallintoneuvos
Biotalousneuvos

Roni Selen
Jouni Tammi
Timo Halonen
Leena Westerholm
Anne Vehviläinen

Jakelu Eduskunta, Kaisa Iso-Sipilä